

APŅEMOS
DŽĪVOTĀ ZAĻĀK!

IEVA apņēmusies uzsākt jaunu, skaistu un zaļāku dzīvi. Vai tas ir reāli un cik tas ir ērti, vienkārši, lēti vai dārgi, soli pa solim atklāsim vairāku rakstu sērijā IEVĀ.

Zemeslode cepas. Par ko cepties mums?

Zemeslode sasilst – par to dzirdam ziņās un lasām avīzēs, bet kāpēc par to vajadzētu satraukties? Kādi ir cēloņi globālajai sasilšanai, un kā to var novērst mani un tavi ikdienas paradumi? Kas notiks, ja dzīvosim kā līdz šim?

Vai pazīsti to kodīgo smaržu, kas sitas nāsīs un kā vilnis pārņem mazdārziņus rudenos un pavasaros? Rudeņos tā ir ierastā sagrābto lapu vai dažādu ziemā

sakrāto atkritumu dedzināšana piemājas pagalmā, bet pavasarī ar tādu pašu tīrīšanas prieku tiek dedzināta kūla... Pirmajā mirklī var šķīst, ka to nevajag darīt, jo

tas nav ugunsdroši, otrajā – tas nodara pāri dzīvajai dabai, bet ir vēl trešais, ne mazāk svarīgs iemesls: sadegot lapām, rodas viens no klimata sasilšanas

veicinātājiem – oglekļa dioksīds (CO₂).

Kāpēc uzkarst zemeslode?

Par to, ka paaugstinās temperatūra un mainās klimats visā pasaulē, vides aizsardzības speciālisti un vides saudzētāji vairs nešaubās. Bet kāpēc tas notiek? Klimata pārmaiņu, kas ietekmē zemeslodes labsajūtu un nākotni, svarīgākais cēlonis ir tas, ka

FOTO – IEVA ANDERSONE UN SHUTTERSTOCK

pieaug dažādu gāzu izplūdes daudzums gaisā, ko sauc arī par gāzu emisijām. Lūk, tieši šīs dažādās izplūdes gāzes rada tik bieži dzirdēto siltumnīcas efektu, kas attiecīgi ietekmē temperatūru gaisā un ūdeņos un kas izraisa ledus kušanu, straujas laikapstākļu maiņas... Kā tas kaitē mums?

Šobrīd pasaulē vidējā temperatūra ir par 0,85 grādiem augstāka, nekā tā bija 19. gadsimta beigās. Visas trīs beidzamās desmitgades ir bijušas siltākas nekā iepriekšējās desmitgades kopš 1850. gada, kad sākās mērījumi. Pasaules vadošie klimata pētnieki uzskata, ka galvenokārt tieši cilvēka darbības dēļ no 20. gadsimta vidus notiek Zemes sasilšana. Tāpat zinātnieki uzskata, ka vidējās temperatūras palielināšanās par diviem grādiem salīdzinājumā ar pirmsrūpniecības laikmetu ir robeža, kuru pārsniedzot ievērojami pieaug risks, ka sāksies globālas, videi bīstamas un, iespējams, katastrofālas pārmaiņas. Tāpēc globālā sasilšana jāierobežo līdz diviem grādiem.

Priecīgā ziņa: mēs katrs varam samazināt savu un savas ģimenes ietekmi zemeslodes uzkaršanai. To var darīt, mērot tā sauktās ekoloģiskās pēdas nospiedumu, kas ir cilvēka ietekmes uz vidi aprēķināšanas un atspoguļošanas metode. Ekoloģiskās pēdas nospiedums parāda katra konkrētā cilvēka, mājsaimniecības, pilsētas vai valsts ietekmi uz vidi. Pasaules Dabas fonda mājaslapā teikts: «Ekoloģiskās pēdas nospiedums ir hektāros izteikta zemes un ūdens platība, kas nepieciešama, lai nodrošinātu kādas ekonomikas vai populācijas ilgtermiņa izdzīvošanu noteiktos dzīves standartos.»

Kas atstāj vislielāko piesārņojumu?

Cilvēku milzīgā tieksme pēc materiālajām vērtībām ir tā novārdzinājusi Zemi, ka būtu stipri jāsamazina patēriņa līmenis, lai nodrošinātu līdzsvarotu dabas izmantošanu visiem pasaules iedzīvotājiem. «Tehnoloģiju izaugsme ir padarījusi iespējamu, ka uz Zemes dzīvo vairāk cilvēku, nekā tā normāli būtu spējīga uzturēt,» skaidro biedrības

Zaļā brīvība vadītājs Jānis Brizga.

«Piemēram, aptuveni divi miljoni cilvēku dzīvo Amerikas tuksnesī – Fīniksā, Arizonā. Katram ir skaidrs, ka tuksnesis nevar apmierināt šāda cilvēku skaita vajadzības bez moderno tehnoloģiju izmantošanas – ūdens apgādes, transporta, komunikācijām un it īpaši apgādes sistēmās, kas piegādā preces no visām pasaules malām.»

Vislielāko ekoloģiskās pēdas nospiedumu atstāj pārtikas preču patēriņš, mājoklis un transports. Tātad jomas, kas apkalpo mūsu vēlmes paēst, uzturēt

Ko no visa tā, ko es daru, varētu nedarīt nemaz un ko – pēc iespējas retāk?

skaištu un siltu mājokli, kā arī pārvietoties ar mašīnu vai ceļot ar lidmašīnu. Nevienam nav teicis, ka no tā būtu jāatsakās pavisam, bet gan jādodomā ilgtspējīgi: ko no visa tā, ko es daru ikdienā, varētu nedarīt nemaz un ko – pēc iespējas retāk? Jā, tostarp arī ēst, – varbūt varu ēst retāk? Ja negribu būt veģetāriete, tad varu retāk ēst gaļu, jo govīs un aitas pārtikas sagremošanas procesā rada lielu metāna gāzes daudzumu. Varu izvēlēties pārtiku, kas ražota pēc iespējas videi saudzīgāk, – bioloģisko pārtiku.

Skaidrs, ka ne tikai ģimenei ar maziem bērniem, bet arī vientuļam studentam vai pensionāram neizdosies savā mājoklī saimniekot pavisam bez atkritumiem, tomēr der izvērtēt: varbūt šos atkritumus varu nodot atkārtotai pārstrādei vai arī retāk pirkt to, bez kā lieliski iztiek, pat ja tas maksā vien nieka centus? Jo sevišķi tad! Visticamāk, šāda prece būs nekvalitatīva, ātri saplīsis un vēl ātrāk būs jāmet atkritumu grozā...

Varbūt, lai mazāk maksātu par elektrību un taupītu dabas resursus, kas to ražo, varu vakaros ilgāk izbaudīt krēslu un nesteigties ieslēgt mākslīgo apgaismojumu un televizoru? Starp

Kas ir siltumnīcas efekts?

Gāzes, kas, nokļūstot Zemes atmosfērā, rada līdzīgu efektu kā stikls siltumnīcā, – tās aiztur saules siltumu un neļauj tam atgriezties no Zemes izplatījumā. Daudzas no šīm gāzēm rodas dabiskā veidā, taču arī cilvēka darbība ir vairojusi zināmu gāzu koncentrāciju atmosfērā, it īpaši –

- oglekļa dioksīdu (CO₂),
- metānu,
- slāpekļa oksīdu,
- fluorētās gāzes.

CO₂ – cilvēka darbības rezultātā visbiežāk radītā siltumnīcas efekta gāze, kuras dēļ rodas 63% cilvēku izraisītās globālās sasilšanas. Pašlaik tās koncentrācija atmosfērā ir par 40% augstāka nekā rūpniecības laikmeta sākumā pirms vairāk nekā simt gadiem. Galvenie oglekļa dioksīda avoti Latvijā (pēc Apvienoto Nāciju Organizācijas un starptautisko ekspertu novērtējuma) ir enerģētika, kūlas un veco lapu dedzināšana, ugunsgrēki, individuālo māju apkure un transports.

citū, lieli gaisa piesārņotāji ir tie, kas savos atvaļinājumos vai komandējumos lido uz ārvalstīm. Kā norāda Pasaules Dabas fonda Latvijā vadītājs **Jānis Rozītis**, starptautiskās organizācijas, kas pievērš uzmanību ekoloģiskās pēdas nospiedumam, izvēlēs no nepieciešamības sapulces dalībniekiem *salidot* no dažādām pasaules vietām, tāpēc rīko konferences internetā.

Kāpēc nepieciešams rīkoties?

Pēc pašreizējā patēriņa apjoma cilvēcei, lai tā varētu dzīvot videi saudzīgi, būtu nepieciešamas divas Zemes lieluma planētas! Katru dienu, mēnesi un

gadu pasaules iedzīvotāji patērē arvien vairāk un vairāk dabas resursus. Jānis Brizga uzsver: «Zeme ir kā bagātību krātuve – tā ir spējīga apgādāt milzīgu skaitu Zemes iemītnieku, izmantojot neatjaunojamus dabas resursus. Bet, kad viena no sugām sāk dominēt un izšķērdēt resursus, kā to dara cilvēks, tiek izjaukts ierastais dabas līdzsvars un laužti dabas principi.» Ko tad cilvēki tādu dara? «Mēs samazinām Zemes spēju apgādāt nākamās paaudzes ar dabas resursiem. Tam ir divi galvenie cēloņi. Pirmkārt, cilvēki patērē dabas resursus vairāk, nekā būtu nepieciešams pamatvajadzību apmierināšanai. Otrs faktors ir tas, ka cilvēku skaits uz Zemes strauji palielinās, līdz ar to Zemes spēja samazinās arvien straujāk.» Savukārt nākamajām paaudzēm paliks arvien mazāk un mazāk dabas resursu.

Piemēram, amerikāņu dzīvesveids norāda uz pārlieku

VIEDOKLIS

Lai dzīvo koks!

Kā uzsver **Latvijas Dabas fonda vadītājs ĢIRTS STRAZIŅŠ**, jautājums par to, vai ir labi vai slikti izcirst kokus, nav tikai melns vai balts. «Ja, piemēram, nocirsts koks pēc tam tiek izmantots celtniecībā, mēbelēs vai kā citādi *iekonservēts*, tas kaitīgo gāzu emisijas nerada. Turpretim no jauna iestādīts koks piesaista CO₂. Tomēr jāņem vērā, ka liela daļa koksnes biomasas tiek sadedzināta un piesaistais CO₂ nonāk atpakaļ atmosfērā. Zaļais risinājums būtu, ja koks pēc iespējas ilgāk tiktu lietots kā koks, nevis sadedzināts vai sapūdēts. Katrā ziņā tas neattaisno paviršu attieksmi pret mežu un tajā pastāvošo dabas daudzveidību.»

Kas ir Zemes stunda?

Pasaules Dabas fonda rīkotā Zemes stunda ir lielākais klimata tēmai veltītais pasākums pasaulē, kad ikviens aicināts simboliski uz vienu stundu izslēgt elektrību. Akcija, kas spēj vienot simtiem miljonu cilvēku visā pasaulē, pārstāv dažādas etniskās un reliģiskās minoritātes, vecus, jaunus, bagātus un nabagus kopējā attieksmē un sapratnē par to, ka kaut kas jādara klimata pārmaiņu jomā. Zemes stunda pirmo reizi notika Sidnejā 2007. gada 31. martā, kad to aizsāka Pasaules Dabas fonda (WWF) Austrālijas nodaļa, apkārtējās vides aktivistu grupa un laikraksts *Sydney Morning Herald*. Pēc diviem gadiem – 2009. gadā – Zemes stundā piedalījās arī vairākas Latvijas pilsētas. Piemēram, Rīgā tika izslēgti Brīvības pieminekļa, Melngalvju nama, Latvijas Nacionālās operas, Zaķusalas televīzijas torņa, Dzelzceļa tilta, Rīgas domes, Rīgas pils un citu ēku ārējais apgaismojums. Akciju Latvijā atbalstīja arī Latvijas Valsts prezidents Valdis Zatlers. Zemes stunda notiek katru gadu marta sestdienas vakarā no pulksten 20.30 līdz 21.30 pēc vietējā laika.

lielu patēriņu un Zemes noloģošanu. Lai viens vidējais amerikānis varētu apmierināt savas ikdienas vajadzības (pārtika, transports, sadzīves priekšmeti u. c.), ir nepieciešami 5,2 hektāri zemes. Uz Zemes dzīvo seši miljardi cilvēku. Ja tie visi patērētu tikpat daudz dabas resursu, cik amerikāņi, būtu nepieciešami miljardi hektāru, kuru uz mūsu planētas nav. No tā var secināt: lai visi pasaules iedzīvotāji dzīvotu tā kā amerikāņi, mums būtu nepieciešama teritorija, kura būtu četras reizes lielāka par zemeslodi.

No Eiropas valstīm salīdzinoši mazākais ekoloģiskais pēdas nospiedums ir Serbijai, Rumānijai un Ukrainai. Latvija ierindojas 44. vietā ar ekoloģiskās pēdas nospiedumu 3,69 hektāriem zemes vienuam iedzīvotājam, kas ir mazāk nekā vidēji Eiropā. Latvijā lielāko daļu ekoloģiskās pēdas nospieduma rada lauksaimnieciskā ražošana.

Cilvēki patērē dabas resursus vairāk, nekā būtu nepieciešams.

Kad vaiss nebūs mežu...

Latvijas Dabas fonda vadītājs Ģirts Strazdiņš norāda: cilvēks nevar cerēt, ka viņš visu laiku piesārņos vidi, pārtērēs resursus, bet seku nebūs! «Skaidrs, ka agri vai vēl resursu pārtērēšana un vides piesārņošana atstās ietekmi uz klimatu, uz dabas daudzveidību, galu galā arī uz cilvēku dzīves kvalitāti un labklājību. Un, ja mūsu rīcībā ir zināšanas un tehnoloģijas, kas ļauj piesārņot mazāk, tad tas ir jā dara! Pat ja tas ir mazliet neizdevīgāk vai neērtāk, mēs saprotam, ka ilgtermiņā iegūsim daudz vairāk. Viens veids, kā novērtēt resursus, ir analizēt konkrētās ekosistēmas sniegtos

pakalpojumus. Piemēram, runājot par mežu, zinām, ka ir daudz labu lietu, ko mums dod mežs, un tā nav tikai koksne, skābekļa ražošana un oglekļa dioksīda piesaiste, bet arī atpūta mežā, sportošana, sēņošana, ogošana, dabas tūrisms un daudz kas cits. Nocērtot mežu kailcirtē, mēs iegūstam tikai koksni, bet visas pārējās vērtības uz ilgu laiku zaudējam. Jo mežs ir tuvāk apdzīvotām vietām un jo vairāk cilvēku to ikdienā apmeklē, jo tā vērtība ir lielāka. Diemžēl Latvijā to neņemam vērā.»

Ja gribam samazināt savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu, jādomā, kā rīkojamies – kā rīkojas mūsu uzņēmumi, valsts un kā mēs katrs atsevišķi. Bet kā pārliecināt pretimnācēju uz ielas, ka svarīgi rīkoties *zaļi*? «Tas ir ļoti grūti atbildams jautājums. Diemžēl ļoti bieži cilvēkiem motivācija progresam nepieciešama caur fiziskām sāpēm, garīgu diskomfortu, negatīvo pieredzi,» atzīst Jānis Rozītis. «Cilvēki Latvijā vēl jūtas ļoti labi, un viņiem ir pamats tā justies, jo ražošana šeit nav attīstīta, te dzīvo maz cilvēku un, pateicoties pasīvai darbībai padomju laikos, dabas daudzveidība Latvijā mežos un

pastaiģāsīmiēs jaunaudzēs, nevis sēņosim, arī mūsu bērni pēc trīsdesmit, četrdesmit, piecdesmit gadiem vaiss nepiedzīvos tik skaistus un dabiskus mežus.»

Tomēr vēlme dzīvot *zaļi* nav tikai viena cilvēka atbildība. Ja gribam, lai iedzīvotāji pārvietojas ar velosipēdiem, jāsakārto ceļu infrastruktūra, jāizveido droši veloceliņi un velonovietnes. Tāpēc, kā uzsver visi vides organizāciju eksperti, tas ir jāprasa arī no valsts un pašvaldības, kas var nodrošināt apstākļus, lai iedzīvotāji varētu izvēlēties dzīvot *zaļi*.

Svarīgi rīkoties, nevis runāt

Protams, runāt par vides aizsardzību nav nekas jauns un nedzirdēts, – galu galā tieši ar vides aktivitātēm pirms gandrīz trīsdesmit gadiem sākās cīņa par demokrātiskām vērtībām toreizējā Latvijas PSR. Tātad runāts un dzirdēts ir gana daudz, bet kā sokas ar rīkošanos?

Ģirts Strazdiņš tiem, kas vēlas redzēt zaļāku Latviju, iesaka būt aktīviem un iestāties kādā organizācijā: «Par savām vērtībām vajadzētu cīnīties. Nevis burkšķēt un dusmoties uz valdību, bet padomāt: ko es pats esmu izdarījis un ko es vēl varētu izdarīt? Jāiet un jā dara. Nepietiek rīkoties tikai tad, kad blakus zemesgabala kāds vēlas celt fabriku vai pie tavas mājas nocērt mežu. Savas vērtības jā sargā un jā aizstāv visu laiku, jo demokrātiskā sistēma to ļauj darīt.»

Arī Jānis Brizga piekriņ, ka vērtības ir ļoti svarīgas, lai cilvēki sāktu rīkoties, diemžēl dažādas teorijas par to, kā ietekmēt cilvēku rīcību, ir arī izgāzušās. Psihologi atklājuši, ka racionāla pieeja ne vienmēr darbojas. «Cilvēks pats iestāsta sev un atrod iemeslus, kāpēc nedarīt tā, kā vajadzētu. Turklāt pastāv arī objektīvi iemesli, kāpēc to nevar izdarīt, piemēram, trūkst naudas, lai iegādātos bioloģisku pārtiku. Taču trūkst arī vēlēšanās atrast iespējas, kā to nopirkt lētāk. Cilvēkiem var ierosināt siltināt māju – tad ietaupis naudu, tas it kā liecinās par zaļu rīcību, jo samazināsies emisijas, bet katra mājas iedzīvotāja vērtības no tā nekļūs zaļākas. Ilgtermiņā

Zini!

- Sadedzinot slapju malku mājas krāsnī, veidojas pat 100 reizu vairāk kaitīgā oglekļa dioksīda nekā lielajās pilsētu kurtuvēs.
- 80 miljoni koku nebūtu jānocērt, ja viss papīrs, ko atkritumos izsviež, piemēram, kanādieši, tiktu pārstrādāts.
- 25 reizes izmantojot stikla pudeli, patērē 93% mazāk enerģijas, nekā saražojot 25 jaunas pudeles.

purvos mums ir vēl salīdzinoši labi saglabājusies. Taču tā nebūs mūžīgi. Piemēram, mēs neizturamies atbildīgi, tik intensīvi mūsu mežos cērtot kailcirtes,» brīdina eksperts. «Ja to nepaturēsim prātā, tiešām būs tā, ka

Šie cilvēki turpinās aizstāvēt tikai savas savtīgās intereses. Tātad sabiedrības intereses vienmēr būs mazāk svarīgas. Par laimi, cilvēku vērtības veido arī sabiedriskās normas, kad runājam, rīkojamies kā citi, vēlamies būt kā citi, un arī audzināšana ģimenē – savu vecāku atdarināšana. Ja citi šķiro atkritumus, arī tev vieglāk viņiem pievienoties; ja neviens cits to nedara, ir viegli nešķirot. Tā tas ir gan darba kolektīvā, gan ģimenē, gan sabiedrībā kopumā. Sociālais spiediens strādā. Jāsāk ar ģimeni, pēc tam – skolu, augstskolu, darbvietu, kur uzvedības modeļi ietekmē citus kolēģus. Daudz ko ietekmē ikdienas rutīna. Ja katru rītu piecelies, paēd un iesēdies automašīnā, lai dotos uz darbu, ir grūti pārsēsties uz velosipēda vai iekāpt tramvajā. Līdzīgi ar atkritumu šķirošanu – jāpārplāno visa ikdiena! Visbiežāk cilvēks izvēlas iet pa ierasto ceļu.»

Sākam ar mazumiņu!

Jānis Brizga ir dzirdējis, ka Uzbekistānā bagāto iedzīvotāju vidū ir stilīgi šķirot atkritumus, jo viņi redzējuši, ka to dara Vācijā, un grib līdzināties vāciešiem. Viņš gan uzsver – reizēm rīcība nav samērīga, piemēram, lepojas, ka uz veikalu iet tikai ar auduma maisiņu, bet tajā pašā laikā turpina braukt ar lielo džipu, kas patērē daudz degvielas un rada videi lielāku kaitējumu nekā viens plastmasas maisiņš. Mazo soļu princips ne vienmēr nostrādā.

Jānis Rozītis tomēr uzskata, ka labi sākt arī ar mazumiņu: «Varbūt nevajag, lai uzreiz ģimene par 180 grādiem mainītu ikdienas paradumus. Var sākt īstenot kaut ko, kas ir ērti un iespējami. Pārmaiņas notiks pakāpeniski – vispirms sāksim šķirot atkritumus, pēc tam no mainīsim elektrības spuldzes. Ja cilvēks par to sāk domāt, runāt,

pamazām arī sāk rīkoties. Varbūt no džipa ir grūti pārsēsties uz velosipēda, bet, kad džips būs savu laiku nokalpojis, uz mazāku auto gan. Varbūt no džipa neatteiksies nekad, bet sāks to mazāk izmantot. Gribētos strauju rīcības maiņu, bet ir jāsamierinās, ka tie tomēr ir lēni soļi. Turklāt, lai cik liela ir kādas ģimenes, māsaimniecības labā griba kļūst videi saudzīgākai, globāla līmeņa pārmaiņām visā valstī un pasaulē vajag arī daudz citu pasākumu īstenošanu, mainot «lielās spēles» likumus un pielāgojot tirgus mehānismus.»

Ģirts Strazdiņš uzskata, ka vides aizsardzība ir arī morāles jautājums. «Kad meklē atbildes uz jautājumiem, kāpēc tu dzīvo un ko tu šeit, uz Zemes, dari, sāc arī domāt, kā izturies pret līdzciviekiem un arī pret citām dzīvām būtnēm un dabu kopumā. Atbildīga rīcība ir iespējama un vajadzīga katru dienu. Ielūkojies, piemēram, videotiešraidēs no putnu ligzdām portālā *dabasdati.lv*! Šīs ligzdas ir aizsargātas, bet cik daudz ligzdu ar mazuliem tiek pamestas vai vienkārši iznīcinātas mežizstrādē?! Portālā *manabalss.lv* ir radīta iespēja nodot savu balsi par mežizstrādes miera periodu putnu ligzdošanas laikā, jo simtiem tūkstošu putniņu katru gadu aiziet bojā šā iemesla dēļ.»

Arī paši cilvēki cieš no vides piesārņojuma. Latvijā varbūt

jūtam mazāk, bet mazattīstības valstīs piedzīvo klimata pārmaiņu sekas – ūdens trūkumu, dažādu slimību izplatību. «Tas ir morālas dabas jautājums – kā es jūtos, ja manas negribēšanas, nevēlēšanās vai neuzmanības dēļ arvien vairāk ir to cilvēku, kam jācieš? Ja sāksim uz šo jautājumu skatīties šādi, ceru, ka vienaldzība mazināsies. Viena no lielākajām problēmām ir tieši vienaldzīga attieksme, – ja nav vienalga, cilvēks atradīs veidu, kā un ko darīt, un beigās no savas rīcības pašam būs gandarījums. Klimats mainās, bet es esmu mainījis savu dzīvesveidu, lai mazinātu šīs pārmaiņas, piemēram, nomainījis spuldzītes, lai taupītu elektrību. Iespēju ir tik daudz, ko var darīt lietas labā!»

Klimata pārmaiņas var samazināt arī ikvienu no mums, ja rīkosimies videi draudzīgi, tādā veidā saudzējot un saglabājot arī Latvijas dabas bagātības. Vai un kā tas ir iespējams, to rakstu sērijā *Aņemos dzīvot zaļāk* turpmāk noskaidros žurnāls *IEVA*. Jau 22. jūnija žurnāla numurā žurnāliste Tina Sidoroviča pārbaudīs uz savas ādas, cik viegli vai grūti ir ēst zaļāk un vai ir iespējams uzturā lietot tikai bioloģisku pārtiku.

No kurienes rodas kaitīgās gāzes, kas izraisa Zemes sasilšanu?

Sadegot ogļēm, naftai un gāzei, rodas oglekļa dioksīds un slāpekļa oksīds.

Mežu izciršana. Koki palīdz stabilizēt klimatu, absorbējot atmosfērā esošo CO₂.

Lopkopība. Govis un aitas pārtikas sagremošanas procesā rada lielu metāna daudzumu. To audzēšana prasa arī ievērojamus ūdens resursus.

Mēslojums, kura sastāvā ir slāpeklis, sadaloties rada slāpekļa oksīdu.

MATERIĀLS TAPIS AR LATVIJAS VIDES AIZSARDZĪBAS FONDA FINANSIĀLU ATBALSTU

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds